

Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

(2002/C 151 E/06)

(Voor de EER relevante tekst)

COM(2002) 17 def. — 2002/0021(COD)

(Door de Commissie ingediend op 21 februari 2002)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 175, lid 1,

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's,

Volgens de procedure van artikel 251 van het Verdrag,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Thans zijn er in de Gemeenschap veel verontreinigde locaties die een aanzienlijk gezondheidsrisico opleveren, en de snelheid waarmee de biodiversiteit afneemt, is de voorbije decennia aanzienlijk toegenomen. Indien geen actie wordt ondernomen, zou dit in de toekomst kunnen resulteren in nog meer verontreinigde locaties en een nog groter biodiversiteitsverlies. Het zoveel mogelijk voorkomen en herstellen van milieuschade draagt bij tot de tenuitvoerlegging van de doelstellingen en beginselen van het communautaire milieubeleid als omschreven in artikel 174 van het Verdrag.
- (2) Het voorkomen en het herstel van milieuschade dienen in de praktijk te worden gebracht door de bevordering van het in artikel 174, lid 2, van het Verdrag neergelegde beginsel dat de vervuiler betaalt. Een van de basisbeginselen van deze richtlijn dient daarom te zijn dat een exploitant wiens activiteiten milieuschade of een onmiddellijk gevaar voor milieuschade hebben veroorzaakt, financieel aansprakelijk wordt gesteld, zodat exploitanten ertoe worden aangespoord maatregelen te treffen en praktijken te ontwikkelen om het risico van belangrijke milieuschade zo klein mogelijk te maken, zodat de kans dat zij geconfronteerd worden met de financiële consequenties van hun aansprakelijkheid, wordt verkleind.
- (3) Daar de doelstellingen van de voorgestelde maatregel, namelijk het tot stand brengen van een gemeenschappelijke raamregeling voor het voorkomen en herstel van milieuschade tegen een geringe kostprijs voor de samenleving,

niet op voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt en derhalve, wegens de omvang van de voorgestelde maatregel en de gevolgen ervan voor andere communautaire wetgeving zoals Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand⁽¹⁾ en Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna⁽²⁾ alsook Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid⁽³⁾, beter op Gemeenschap kunnen worden verwezenlijkt, kan de Gemeenschap overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag neergelegde subsidiariteitsbeginsel maatregelen nemen. overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze richtlijn niet verder dan wat nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.

- (4) Er moet een omschrijving worden gegeven van begrippen die dienstig zijn voor de juiste uitlegging en toepassing van de regeling waarin deze richtlijn voorziet. Wanneer het betrokken begrip ontleend is aan andere relevante communautaire wetgeving, moet dezelfde definitie worden gehanteerd, zodat gemeenschappelijke criteria kunnen worden toegepast en een eenvormige toepassing kan worden bevorderd.
- (5) Bij de omschrijving van biodiversiteit moeten ook de beschermde gebieden en natuurgebieden die uit hoofde van nationale natuurbehoudwetgeving zijn aangewezen in aanmerking worden genomen. Wel moet rekening worden gehouden met specifieke situaties ten aanzien waarvan de communautaire richtlijnen of gelijkwaardige nationale bepalingen voorzien in bepaalde afwijkingen van de mate van bescherming die het milieu wordt geboden.
- (6) Wat de milieuschade betreft, dient deze richtlijn van toepassing te zijn op beroepsactiviteiten waaraan een risico voor de menselijke gezondheid en het milieu is verbonden. Welke activiteiten dit zijn, wordt in beginsel bepaald aan de hand van de desbetreffende communautaire wetgeving waarin de voorschriften zijn opgenomen met betrekking tot bepaalde activiteiten of praktijken die worden geacht een potentieel of feitelijk risico voor de mens of het milieu op te leveren.

⁽¹⁾ PB L 103 van 25.4.1979, blz. 1. Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 97/49/EG van de Commissie (PB L 223 van 13.8.1997, blz. 9).

⁽²⁾ PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7. Richtlijn gewijzigd bij Richtlijn 97/62/EG van de Commissie (PB L 305 van 8.11.1997, blz. 42).

⁽³⁾ PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1.

- (7) Met betrekking tot de schade aan de biodiversiteit dient deze richtlijn eveneens van toepassing te zijn op beroepsactiviteiten die uit hoofde van communautaire wetgeving nog niet direct of indirect als feitelijke of potentiële oorzaak van een risico voor de mens op het milieu worden aangemerkt.
- (8) Er dient uitdrukkelijk rekening te worden gehouden met het Euratom-Verdrag en met relevante internationale verdragen en Gemeenschapswetgeving die ten aanzien van de uitoefening van binnen de werkingssfeer van deze richtlijn vallende activiteiten in uitvoerigere en strengere regelgeving voorzien. Deze richtlijn, die bij de vaststelling van de bevoegdheden van de bevoegde instanties niet in aanvullende conflictregels voorziet, laat de regels inzake de internationale bevoegdheid van gerechten zoals bijvoorbeeld neergelegd in Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken⁽¹⁾, onverlet. Deze richtlijn is niet van toepassing op activiteiten die in het belang van de landsverdediging worden verricht.
- (9) Aansprakelijkheid biedt niet voor alle vormen van milieuschade een oplossing. Wil aansprakelijkheid doeltreffend functioneren, dan moeten er een of meer identificeerbare veroorzakers (vervuilers) zijn, moet de schade concreet en kwantificeerbaar zijn, en moet er een oorzakelijk verband tussen de schade en de geïdentificeerde vervuiler of vervuilers worden aangetoond. Aansprakelijkheid is daarom geen geschikt instrument ter bestrijding van wijdverspreide, diffuse verontreiniging waarbij onmogelijk een verband kan worden gelegd tussen de negatieve milieueffecten en de activiteiten van bepaalde individuele personen.
- (10) Omdat het voorkomen en herstellen van milieuschade een taak is die rechtstreeks bijdraagt tot de uitvoering van het milieubeleid van de Gemeenschap, dient de overheid de bijzondere verantwoordelijkheid te worden toevertrouwd om te zorgen voor een passende uitvoering en handhaving van de regeling waarin deze richtlijn voorziet.
- (11) Wil de regeling doeltreffend functioneren, dan dient de bevoegde instantie zelf maatregelen te treffen in gevallen waarin de verantwoordelijke exploitanten niet de nodige maatregelen nemen of kunnen nemen om milieuschade te voorkomen of om dergelijke schade te herstellen.
- (12) Het herstel dient doeltreffend te zijn zodat wordt gewaarborgd dat de relevante hersteldoelstellingen worden bereikt. Hiertoe moeten passende richtsnoeren worden uitgewerkt, op de juiste toepassing waarvan de bevoegde instantie dient toe te zien.
- (13) Er dienen passende bepalingen te worden vastgesteld voor situaties waarin zich meer gevallen van milieuschade hebben voorgedaan, op zodanige wijze dat de bevoegde instantie niet kan garanderen dat alle vereiste herstelmaatregelen terzelfder tijd worden genomen. In dergelijke gevallen dient de bevoegde instantie te bepalen welk geval van milieuschade het eerst moet worden hersteld.
- (14) Overeenkomstig het beginsel dat de vervuiler betaalt, dient een exploitant die milieuschade veroorzaakt of een onmiddellijk gevaar doet ontstaan dat zich dergelijke schade voordoet, in beginsel de kosten van de noodzakelijke preventie- of herstelmaatregelen te dragen. In gevallen waarin een bevoegde instantie verplicht is of zelf of door middel van een derde maatregelen te treffen in de plaats van een exploitant, dient die instantie het nodige te doen om te garanderen dat de door haar gemaakte kosten op de exploitant worden verhaald. Voorts is het passend dat de exploitanten in laatste instantie de kosten van de evaluatie van milieuschade en, in voorkomend geval, de evaluatie van het onmiddellijk gevaar van het ontstaan van dergelijke schade dragen.
- (15) De lidstaten moeten ervoor zorgen dat de noodzakelijke preventieve of herstelmaatregelen ook worden genomen wanneer het beginsel dat de vervuiler betaalt niet kan worden toegepast. Voor dergelijke gevallen dienen de lidstaten naar eigen inzicht bepalingen vast te stellen in overeenstemming met hun eigen rechtssysteem, voorzover zij daadwerkelijk garanderen dat de noodzakelijke preventie- of herstelmaatregelen worden gefinancierd.
- (16) Wanneer een exploitant de biodiversiteit schade heeft toegebracht bij andere beroepsactiviteiten dan die welke in deze richtlijn worden genoemd als oorzaken van een feitelijk of potentieel risico voor de mens of voor het milieu, dient die exploitant niet verplicht te worden de kosten van de uit hoofde van deze richtlijn genomen preventie- of herstelmaatregelen te dragen indien niet is bewezen dat deze exploitant een fout heeft begaan of nalatig is geweest.
- (17) Er moet op passende wijze rekening worden gehouden met situaties waarin de betrokken schade of het onmiddellijk gevaar daarvoor het gevolg is van bepaalde gebeurtenissen waarop de exploitant geen vat heeft dan wel van uitstoot of gebeurtenissen die uitdrukkelijk waren toegestaan of waarvan de schadelijkheid niet bekend kon zijn toen die gebeurtenis of uitstoot plaatsvond, of waarin personen handelen in de hoedanigheid van liquidateur en voor het overige geen fouten begaan en niet nalatig zijn, of waarin een exploitant niets anders doet dan de ten aanzien van zijn activiteiten geldende voorschriften naleven. In dit verband kunnen zich situaties voordoen waarin het gerechtvaardigd is dat de lidstaten toch tot het nemen van maatregelen gehouden zijn, ook al dient de exploitant de kosten van de preventie- of herstelmaatregelen niet te dragen.
- (18) De exploitanten dienen de met preventiemaatregelen samenhangende kosten te dragen wanneer die maatregelen hoe dan ook door de exploitanten moesten worden genomen om te voldoen aan de wettelijke, bestuursrechtelijke en administratieve bepalingen, waaronder die welke deel uitmaken van vergunningen of toelatingen.

⁽¹⁾ PB L 12 van 16.1.2001, blz. 1.

- (19) Er moet in een passende regeling worden voorzien voor gevallen waarin de schade door meer exploitanten is veroorzaakt, met inbegrip van de mogelijkheid voor de lidstaten in hetzij hoofdelijke financiële aansprakelijkheid, hetzij een eerlijke en redelijke verdeling van de financiële aansprakelijkheid te voorzien.
- (20) De bevoegde instanties dienen het recht te hebben gedurende een redelijke termijn, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de preventie- of herstelmaatregelen werden voltooid, de aan de maatregelen verbonden kosten op de exploitant te verhalen.
- (21) Er moet voor worden gezorgd dat doeltreffende uitvoerings- en handhavingsinstrumenten ter beschikking staan, terwijl er tevens voor wordt gezorgd dat de gerechtvaardigde belangen van de betrokken exploitanten en andere belanghebbenden naar behoren wordt gewaarborgd. De bevoegde instanties dienen passende onderzoeken uit te voeren en bevoegd te blijven voor specifieke taken waarvoor deskundigheid en een passende administratieve beoordelingsvrijheid vereist zijn, namelijk de taak om de ernst van de schade te beoordelen en te bepalen welke herstelmaatregelen moeten worden genomen.
- (22) Personen die van de milieuschade ongunstige gevolgen ondervinden of dreigen te ondervinden, moeten het recht hebben de bevoegde instantie om maatregelen te verzoeken. Milieubescherming is evenwel geen scherp afgebakend belang, en individuele personen stemmen niet steeds hun handelingen daarop af of verkeren niet steeds in de mogelijkheid dat te doen. Daarom moet een bijzondere status worden verleend aan gekwalificeerde partijen zodat zij op een juiste manier tot de doeltreffende uitvoering van deze richtlijn kunnen bijdragen.
- (23) Ter vergemakkeling van verzoeken tot het nemen van maatregelen dient in passende procedures te worden voorzien, en dient de bevoegde instantie verplicht te zijn, wanneer het niet mogelijk is binnen een redelijke termijn een besluit te nemen, de belanghebbende hiervan kennis te geven.
- (24) De betrokken personen en gekwalificeerde partijen dienen toegang te hebben tot beroepsprocedures tegen de besluiten en handelingen van de bevoegde instantie of tegen het verzuim te handelen.
- (25) Wanneer milieuschade voor meer lidstaten gevolgen heeft of dreigt te hebben, werken deze lidstaten samen teneinde ervoor te zorgen dat juiste en doeltreffende preventie- of, naar gelang het geval, herstelmaatregelen met betrekking tot alle milieuschade worden genomen.
- (26) De lidstaten bevorderen het gebruik door de exploitanten van alle passende verzekeringen of andere vormen van financiële zekerheid teneinde in een doeltreffende dekking van de uit deze richtlijn voortvloeiende financiële verplichtingen te voorzien.
- (27) Deze richtlijn belet niet dat de lidstaten strengere bepalingen handhaven of vaststellen met betrekking tot het voorkomen en het herstel van milieuschade, en belet evenmin de vaststelling door de lidstaten van passende bepalingen met betrekking tot situaties waarin de schade twee keer kan worden verhaald als gevolg van samenlopende acties

door een bevoegde instantie uit hoofde van deze richtlijn en door een persoon wiens eigendom schade is toegebracht.

- (28) Op vóór het verstrijken van de voor de tenuitvoerlegging van deze richtlijn vastgestelde termijn toegebrachte schade dienen de bepalingen ervan niet van toepassing te zijn, en er dienen passende bepalingen te worden vastgesteld met betrekking tot gevallen waarin niet duidelijk is of de schade na de voor de tenuitvoerlegging van deze richtlijn vastgestelde termijn is veroorzaakt.
- (29) De lidstaten dienen de Commissie verslag uit te brengen over de ervaringen die zij met de toepassing van deze richtlijn hebben opgedaan, teneinde de Commissie in staat te stellen, rekening houdend met de gevolgen voor duurzame ontwikkeling, te beoordelen of deze richtlijn moet worden herzien,

HEBLEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Doel

Deze richtlijn heeft ten doel een raamregeling, op de grondslag van milieuaansprakelijkheid, voor het voorkomen en het herstel van milieuschade tot stand te brengen.

Artikel 2

Definities

1. In deze richtlijn wordt verstaan onder:

1. „referentietoestand”: de toestand waarin de natuurlijke rijkdommen en ecosysteemdiensten zich zouden hebben bevonden indien zich geen schade had voorgedaan, zoals gereconstrueerd aan de hand van historische gegevens, referentiegegevens, controle-gegevens en gegevens over trends (zoals het aantal dode dieren), welke naar gelang van het geval afzonderlijk of in combinatie kunnen worden gebruikt;
2. „biodiversiteit”: de natuurlijke habitats en soorten die in bijlage I van Richtlijn 79/409/EEG of in de bijlagen I, II en IV van Richtlijn 92/43/EEG worden genoemd, alsook habitats en soorten waarop die richtlijnen niet van toepassing zijn maar waarvoor beschermings- of instandhoudingsgebieden zijn aangewezen uit hoofde van de nationale wetgeving inzake natuurbehoud;
3. „staat van instandhouding”:
  - a) met betrekking tot een natuurlijke habitat, de resultante van de invloeden die op de betrokken natuurlijke habitat en de daar voorkomende typische soorten inwerken en op lange termijn van invloed kunnen zijn op de natuurlijke verspreiding, de structuur en de functies van die habitat of het voortbestaan van de betrokken typische soorten, hetzij op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is, hetzij op het grondgebied van een lidstaat, hetzij in het natuurlijke verspreidingsgebied van die habitat;

- b) met betrekking tot een soort, de resultante van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en die op lange termijn van invloed kunnen zijn op de verspreiding en abundantie van de populaties daarvan, hetzij op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is, hetzij op het grondgebied van een lidstaat, hetzij in het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort;
4. „kosten”: de kosten die verantwoord zijn op basis van de noodzaak, een juiste en doeltreffende toepassing van deze richtlijn te garanderen, inclusief de huishoudelijke, juridische en handavingskosten, de kosten van het vergaren van gegevens en andere algemene kosten, en de kosten in verband met monitoring en toezicht;
5. „schade”: een meetbare ongunstige verandering in enige natuurlijke rijkdom en/of de aantasting van een ecosysteemdienst, die direct of indirect is toegebracht en is veroorzaakt door enige binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn vallende activiteiten;
6. „onmiddellijk gevaar”: een voldoende waarschijnlijkheid dat zich in de nabije toekomst milieuschade zal voordoen;
7. „liquidateur”: een persoon die overeenkomstig de desbetreffende nationale wetgeving wordt aangewezen voor het afhandelen van gevallen van insolventie, liquidaties, faillissementen en soortgelijke procedures;
8. „natuurlijke rijkdommen”: biodiversiteit, water en bodem, met inbegrip van de ondergrond;
9. „exploitant”: elke persoon die een activiteit waarop deze richtlijn van toepassing is, uitvoert, met inbegrip van de houder van een vergunning of toelating voor het uitvoeren van een activiteit en/of de persoon die een activiteit laat registreren of er kennisgeving van doet;
10. „persoon”: elke natuurlijke of rechtspersoon;
11. „bodemverontreiniging” of „verontreiniging van bodem en ondergrond”: de directe of indirecte inbreng in de bodem of de ondergrond, als gevolg van menselijke activiteiten, van stoffen, preparaten, organismen of micro-organismen die schadelijk voor de menselijke gezondheid of de natuurlijke rijkdommen kunnen zijn;
12. „preventiemaatregelen”: alle maatregelen die worden genomen na een gebeurtenis, een handeling of het nalaten van een handeling waardoor een onmiddellijk gevaar voor milieuschade wordt veroorzaakt, teneinde die schade te voorkomen of te beperken;
13. „beroepsactiviteit”: omvat ook niet op het maken van winst gerichte activiteiten en het verrichten van diensten ten behoeve van de bevolking;
14. „gekwalificeerde partij”: elke persoon die er, overeenkomstig in het nationaal recht opgenomen criteria, belang bij heeft dat het herstel van milieuschade wordt gegarandeerd, met inbegrip van instanties en organisaties die blijkens hun statuten ten doel hebben het milieu te beschermen en die voldoen aan alle door het nationaal recht gestelde eisen;
15. „regeneratie”: de terugkeer van aangetaste natuurlijke rijkdommen en/of ecosysteemdiensten tot de referentietoestand;
16. „herstel”: elke maatregel of combinatie van maatregelen die gericht is op herstel, rehabilitatie, of vervanging voor de aangetaste natuurlijke rijkdommen en/of ecosysteemdiensten, of een gelijkwaardig alternatief voor die rijkdommen of diensten te verschaffen; met inbegrip van:
- a) herstel ter plaatse, dit wil zeggen elke maatregel, met inbegrip van natuurlijke regeneratie, waardoor aangetaste natuurlijke rijkdommen en/of ecosysteemdiensten weer in de referentietoestand worden gebracht;
- b) compensatoir herstel, dit wil zeggen elke herstelmaatregel die ten aanzien van natuurlijke rijkdommen en/of ecosysteemdiensten wordt genomen op een andere plaats dan die waar de betrokken natuurlijke rijkdommen en/of ecosysteemdiensten werden aangetast, alsmede elke maatregel ter compensatie van tussentijdse verliezen van natuurlijke rijkdommen en/of ecosysteemdiensten die zich voordoen tussen het tijdstip van het toebrengen van de schade en de terugkeer van de aangetaste natuurlijke rijkdommen en/of ecosysteemdiensten tot de referentietoestand;
17. „diensten” (of „ecosysteemdiensten”): de functies die natuurlijke rijkdommen vervullen ten behoeve van andere natuurlijke rijkdommen en/of het publiek;
18. „milieuschade”:
- a) schade aan de biodiversiteit, dit wil zeggen elke vorm van schade die een ernstig ongunstige uitwerking heeft op de staat van instandhouding van de biodiversiteit;
- b) schade aan wateren, dit wil zeggen elke vorm van schade die een zodanig negatief effect heeft op de ecologische toestand, het ecologisch potentieel en/of de chemische toestand van de betrokken wateren dat die toestand verslechtert of met grote waarschijnlijkheid zal verslechteren ten opzichte van een van de in Richtlijn 2000/60/EG omschreven categorieën, met uitzondering van de negatieve effecten waarop artikel 4, lid 7, van Richtlijn 2000/60/EG van toepassing is;
- c) bodemschade, dit wil zeggen elke vorm van schade die een ernstige potentiële of feitelijke aantasting veroorzaakt van de volksgezondheid ten gevolge van verontreiniging van bodem en ondergrond;

19. „waarde”: de maximumhoeveelheid goederen, diensten of geld die een persoon bereid is te besteden om een specifiek goed of een specifieke dienst te verkrijgen, of de minimumhoeveelheid goederen, diensten of geld die een persoon bereid is te aanvaarden in ruil voor het derven van een specifiek goed of een specifieke dienst. De totale waarde van een habitat of soort omvat de waarde die personen door het directe gebruik van die natuurlijke rijkdom — bijvoorbeeld door zwemmen, bootjevaren, vogelwaarneming — ontvangen, alsook de waarde die personen ongeacht het directe gebruik aan die habitats en soorten toekennen. Dit sluit het derven van financiële inkomsten door individuele personen uit;
20. „wateren”: alle wateren waarop Richtlijn 2000/60/EG van toepassing is;
21. „uitstoot”: de inbreng in het milieu van stoffen, preparaten, organismen of micro-organismen.
2. Schade aan de biodiversiteit als bedoeld in lid 1, punt 18, onder a), omvat niet de negatieve effecten die het gevolg zijn van handelingen van de exploitant die door de betrokken instanties uitdrukkelijk werden toegestaan conform bepalingen ter uitvoering van artikel 6, leden 3 en 4, van Richtlijn 92/43/EEG of conform enige andere bepaling van nationaal recht met een soortgelijke strekking ten aanzien van habitats en soorten die uit hoofde van nationale natuurbehoudwetgeving worden beschermd maar waarop de Richtlijnen 79/409/EEG en 92/43/EEG niet van toepassing zijn, voorzover die nationale bepalingen ten minste gelijkwaardige garanties bieden, met inbegrip van de vereiste compensatiemaatregelen.
- Schade aan de biodiversiteit omvat niet de ongunstige gevolgen van handelingen van de exploitant die door de betrokken instanties uitdrukkelijk werden toegestaan overeenkomstig bepalingen ter uitvoering van artikel 9 van Richtlijn 79/409/EEG of artikel 16 van Richtlijn 92/43/EEG.
- Artikel 3*
- Werkingsfeer**
1. Deze richtlijn is van toepassing op milieuschade die wordt veroorzaakt door de uitoefening van enige in bijlage I genoemde beroepsactiviteit alsook op elk onmiddellijk gevaar dat dergelijke schade zich voordoet als gevolg van een van die activiteiten.
2. Deze richtlijn is van toepassing op schade aan de biodiversiteit als gevolg van de uitoefening van enige andere beroepsactiviteit dan de in bijlage I genoemde, alsook op elk onmiddellijk gevaar dat dergelijke schade zich voordoet als gevolg van een van die activiteiten.
3. Deze richtlijn is niet van toepassing op milieuschade of enig onmiddellijk gevaar dat dergelijke schade zich voordoet ten gevolge van een incident met betrekking waartoe de aansprakelijkheid of schadevergoeding geregeld is bij een van de volgende overeenkomsten, in voorkomend geval:
- a) het Internationaal Verdrag van 27 november 1992 inzake de wettelijke aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door olie;
- b) het Internationaal Verdrag van 27 november 1992 inzake de instelling van een internationaal compensatiefonds voor schade door verontreiniging door olie;
- c) het Internationaal Verdrag van 23 maart 2001 inzake de wettelijke aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door olie uit scheepsbunkers;
- d) het Internationaal Verdrag van 3 mei 1996 inzake aansprakelijkheid en schadevergoeding in verband met het vervoer van gevaarlijke en schadelijke stoffen overzee;
- e) het Verdrag van 10 oktober 1989 inzake de wettelijke aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt tijdens het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, per spoor en over de binnenwateren.
4. Deze richtlijn is niet van toepassing op de nucleaire risico's en de milieuschade of het onmiddellijk gevaar dat zich dergelijke schade voordoet als gevolg van de ontplooiing van de activiteiten waarop het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie van toepassing is, of als gevolg van een incident of activiteit met betrekking waartoe de aansprakelijkheid of schadevergoeding geregeld is bij een van de volgende overeenkomsten, in voorkomend geval:
- a) het Verdrag van Parijs van 29 juli 1960 inzake wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie alsook het Aanvullend Verdrag van Brussel van 31 januari 1963;
- b) het Verdrag van Wenen van 21 mei 1963 inzake wettelijke aansprakelijkheid voor kernschade en het Verdrag van Wenen van 12 september 1997 inzake aanvullende vergoedingen voor kernschade;
- c) het gezamenlijk protocol van 21 september 1988 betreffende de toepassing van het Verdrag van Wenen en het Verdrag van Parijs;
- d) de Overeenkomst van Brussel van 17 december 1971 inzake de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van het zeevervoer van nucleaire stoffen;
5. Deze richtlijn laat strengere bepalingen van het Gemeenschapsrecht met betrekking tot de uitvoering van enige binnen de werkingssfeer van deze richtlijn vallende activiteit alsook de wetgeving van de Gemeenschap houdende regels inzake collisie onverlet.
6. Deze richtlijn is niet van toepassing op milieuschade of op onmiddellijk gevaar dat zich dergelijke schade voordoet als gevolg van wijdverspreide, diffuse verontreiniging waarbij onmogelijk een oorzakelijk verband kan worden gelegd tussen de schade en de activiteiten van bepaalde individuele exploitanten.

7. Deze richtlijn is niet van toepassing op activiteiten die uitsluitend de landsverdediging dienen.

8. Onverminderd het bepaalde in artikel 11, lid 3, verleent deze richtlijn particulieren geen recht op schadevergoeding voor economische verliezen die zij zouden kunnen hebben geleden als gevolg van milieuschade of onmiddellijk gevaar dat zich dergelijke schade voordoet.

Artikel 4

Voorkomen

1. Wanneer zich nog geen milieuschade heeft voorgedaan maar onmiddellijk gevaar bestaat dat dergelijke schade zich zal voordoen, verplicht de bevoegde instantie de exploitant de nodige preventiemaatregelen te nemen of neemt zij zelf dergelijke maatregelen.

2. Onverminderd eventuele aanvullende maatregelen welke de bevoegde instantie krachtens lid 1 kan voorschrijven, bepalen de lidstaten dat exploitanten, wanneer zij zich bewust zijn of bewust zouden moeten zijn van een onmiddellijk gevaar, verplicht zijn de nodige maatregelen te treffen om te voorkomen dat zich milieuschade voordoet, zulks zonder een verzoek in die zin van de bevoegde instantie af te wachten.

3. De lidstaten bepalen dat de exploitanten wanneer zulks dienstig is, en in ieder geval wanneer het onmiddellijk gevaar voor belangrijke milieuschade ondanks de door de betrokken exploitant genomen preventiemaatregelen niet verdwijnt, verplicht zijn de bevoegde instantie over de situatie te informeren.

4. Indien een exploitant de verplichtingen waarin de leden 1 en 2 voorzien, niet naleeft, neemt de bevoegde instantie de nodige preventiemaatregelen.

Artikel 5

Herstel

1. Wanneer zich milieuschade heeft voorgedaan, verplicht de bevoegde instantie de exploitant de nodige herstelmaatregelen te nemen of neemt zij zelf dergelijke maatregelen.

2. Indien de exploitant geen gehoor geeft aan een verzoek dat uit hoofde van lid 1 aan hem wordt gericht, neemt de bevoegde instantie de nodige herstelmaatregelen.

3. Welke herstelmaatregelen noodzakelijk zijn, wordt bepaald overeenkomstig bijlage II.

4. Wanneer zich meer gevallen van milieuschade hebben voorgedaan op zodanige wijze dat de bevoegde instantie niet kan garanderen dat de noodzakelijke herstelmaatregelen gelijktijdig worden genomen, is de bevoegde instantie gerechtigd te bepalen welk geval van milieuschade eerst moet worden hersteld.

Bij het nemen van deze beslissing houdt de bevoegde instantie onder meer rekening met de aard, de omvang en de ernst van

de verschillende gevallen van de betrokken milieuschade alsook de mogelijkheden tot natuurlijke regeneratie.

Artikel 6

Aanvullende bepalingen inzake preventie en herstel

1. Onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 9, lid 1, zorgen de lidstaten ervoor dat de noodzakelijke herstel- of preventiemaatregelen worden genomen:

- a) wanneer het niet mogelijk is de exploitant aan te wijzen die de schade of het onmiddellijk gevaar voor schade heeft veroorzaakt;
- b) wanneer de exploitant kan worden aangewezen, maar deze over onvoldoende financiële middelen beschikt om enige noodzakelijke preventie- en herstelmaatregel te nemen;
- c) wanneer de exploitant kan worden aangewezen, maar deze over onvoldoende financiële middelen beschikt om alle noodzakelijke herstel- of preventiemaatregelen te nemen; of
- d) wanneer de exploitant krachtens deze richtlijn niet verplicht is de kosten van de noodzakelijke herstel- of preventiemaatregelen te dragen.

2. De maatregelen die worden genomen uit hoofde van lid 1, onder a), b) en c), laten de financiële aansprakelijkheid van de betrokken exploitant uit hoofde van deze richtlijn alsook de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag onverlet.

Artikel 7

Verhaal van de kosten

1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 8, 9 en 10 verhaalt de bevoegde instantie de kosten die zij in samenhang met het nemen van preventie- of herstelmaatregelen uit hoofde van deze richtlijn heeft gedragen, op de exploitant die de schade of het onmiddellijk gevaar voor schade heeft veroorzaakt.

2. De bevoegde instantie verhaalt op de exploitant die de schade of het onmiddellijk gevaar voor schade heeft veroorzaakt, eveneens de kosten van het opmaken van de milieuschade en, in voorkomend geval, de kosten van de evaluatie van het onmiddellijk gevaar dat dergelijke schade zich zal voordoen.

Artikel 8

Toerekening van de kosten in samenhang met bepaalde schade aan de biodiversiteit

Onverminderd artikel 10 is in de in artikel 3, lid 2, bedoelde gevallen, wanneer niet is bewezen dat de exploitant die de schade of het onmiddellijk gevaar voor schade heeft veroorzaakt een fout heeft gemaakt of nalatig is geweest, die exploitant niet verplicht de kosten te dragen van de preventie- of herstelmaatregelen die uit hoofde van deze richtlijn worden getroffen.

*Artikel 9***Uitzonderingen**

1. Onverminderd artikel 10 is deze richtlijn niet van toepassing op milieuschade of het onmiddellijk gevaar dat zich dergelijke schade voordoet ten gevolge van:
  - a) een oorlogsdaad, vijandelijkheden, burgeroorlog of oproer;
  - b) een natuurverschijnsel van uitzonderlijke, onontkoombare en onbedwingbare aard;
  - c) een uitstoot of gebeurtenis die was toegestaan krachtens de toepasselijke wet- en regelgeving of uit hoofde van de vergunning of toestemming die aan de exploitant werd verleend;
  - d) uitstoot of activiteiten die overeenkomstig de stand van de wetenschappelijke en technologische kennis op het tijdstip dat de uitstoot of de activiteit plaatsvond, niet als schadelijk werden beschouwd.
2. Het bepaalde in lid 1, onder c) en d), is niet van toepassing wanneer de exploitant nalatig is geweest.
3. Onverminderd artikel 10 is een exploitant niet verplicht de kosten te dragen van de preventie- of herstelmaatregelen die uit hoofde van deze richtlijn worden genomen, indien de milieuschade of het onmiddellijk gevaar dat dergelijke schade zich voordoet, het gevolg is van:
  - a) een handeling die door een derde werd verricht met de bedoeling schade te veroorzaken, voorzover de schade zich heeft voorgedaan ondanks het feit dat er passende veiligheidsmaatregelen waren getroffen; of
  - b) de naleving van een dwingend bevel, instructie of andere juridisch verbindende of dwingende maatregel van een overheidsinstantie.
4. Wanneer de exploitant een persoon is die handelt in de hoedanigheid van liquidateur, is die persoon niet persoonlijk verplicht de kosten in samenhang met het voorkomen of het herstel uit hoofde van deze richtlijn te dragen, voorzover die persoon handelt overeenkomstig de desbetreffende nationale bepalingen inzake insolventie, liquidaties, faillissementen en soortgelijke procedures en zich voor het overige niet schuldig maakt aan enige fout of nalatigheid.

*Artikel 10***Toerekening van de kosten in samenhang met bepaalde preventie maatregelen**

1. De lidstaten zien erop toe dat de exploitanten in alle omstandigheden alle kosten dragen in samenhang met preventie maatregelen die zij hoe dan ook hadden moeten nemen ter naleving van de wettelijke, bestuursrechtelijke en administratieve bepalingen, met inbegrip van eventuele vergunningen of toelatingen, die op hun activiteiten van toepassing zijn.
2. Met het oog op de afbakening van de in lid 1 bedoelde wettelijke, bestuursrechtelijke en administratieve bepalingen wordt geen rekening gehouden met artikel 4.

*Artikel 11***Toerekening van de kosten in door meer partijen veroorzaakte schadegevallen**

1. Onverminderd het bepaalde in lid 2 mogen de lidstaten ten aanzien van gevallen waarin de bevoegde instantie met een voldoende graad van waarschijnlijkheid aannemelijk kan maken dat één en dezelfde schade door de handelingen of nalatigheid van meerdere exploitanten werd veroorzaakt, ofwel bepalen dat de betrokken exploitanten hoofdelijk financieel aansprakelijk worden gesteld voor die schade, ofwel bepalen dat de bevoegde instantie op een correcte en redelijke basis het aandeel van de kosten vaststelt dat door iedere exploitant moet worden gedragen.
2. Exploitanten die kunnen aantonen in welke mate de schade het gevolg is van hun activiteiten, zijn alleen verplicht de kosten te dragen die samenhangen met dat deel van de schade.
3. Deze richtlijn laat eventuele bepalingen van nationaal recht inzake regres onverlet.

*Artikel 12***Verjaringstermijn voor het verhalen van de kosten**

De bevoegde instantie is gerechtigd tegen de exploitant die de schade of het onmiddellijk gevaar voor schade heeft veroorzaakt, de procedure voor het verhalen van de kosten met betrekking tot alle uit hoofde van deze richtlijn genomen maatregelen in te leiden gedurende een periode van vijf jaar, te rekenen vanaf de datum waarop de betrokken maatregelen ten uitvoer zijn gelegd.

*Artikel 13***Bevoegde instantie**

1. De lidstaten wijzen een bevoegde instantie of bevoegde instanties aan die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de taken waarin deze richtlijn voorziet.
- Wanneer een lidstaat beslist de bevoegde instantie niet te machtigen om verbindende besluiten vast te stellen of dergelijke besluiten te doen naleven, zorgt de lidstaat ervoor dat een rechtbank of een andere onafhankelijke en neutrale overheidsinstantie over de rechtsmacht beschikt om dergelijke besluiten vast te stellen en te doen naleven.
2. Ongeacht of het in lid 1, tweede alinea, besluit wordt vastgesteld door de bevoegde instantie, een rechtbank of een andere onafhankelijke en neutrale overheidsinstantie, blijft het de taak van de bevoegde instantie vast te stellen welke exploitant de schade of het onmiddellijk gevaar voor schade heeft veroorzaakt, de ernst van de schade te beoordelen en te bepalen welke herstelmaatregelen overeenkomstig bijlage II moeten worden genomen.

3. De lidstaten zien erop toe dat de bevoegde instanties de passende onderzoeken uitvoeren teneinde hun taken uit hoofde van deze richtlijn te vervullen, los van enig voorafgaand verzoek tot het nemen van maatregelen overeenkomstig artikel 14.

Met het oog daarop is de bevoegde instantie gemachtigd van de betrokken exploitant te verlangen dat hij alle informatie en gegevens verstrekt die nodig zijn met het oog op het onderzoek.

De lidstaten specificeren de nadere regels met betrekking tot de vordering van dergelijke informatie en gegevens door de bevoegde instantie.

4. De lidstaten dragen ervoor zorg dat de bevoegde instantie derden de uitvoering van de noodzakelijke preventie- of herstelmaatregelen kan delegeren of opdragen.

5. Elk uit hoofde van deze richtlijn genomen besluit waarbij het treffen van preventie- of herstelmaatregelen wordt opgelegd, dient de precieze gronden te vermelden waarop het gebaseerd is. Van een dergelijk besluit wordt onverwijld kennis gegeven aan de betrokken exploitant, die terzelfder tijd wordt ingelicht over de rechtsmiddelen waarover hij krachtens de in de betrokken lidstaat geldende wetgeving beschikt alsmede over de termijnen waaraan die rechtsmiddelen zijn gebonden.

Artikel 14

Verzoeken om maatregelen

1. Onverminderd eventuele onderzoeken die door de bevoegde instantie op eigen initiatief worden aangevat, hebben personen die de ongunstige effecten van milieuschade ondervinden of dreigen te ondervinden alsook de gekwalificeerde partijen het recht, aan de bevoegde instantie hun opmerkingen kenbaar te maken met betrekking tot enig geval van milieuschade waarvan zij kennis hebben, en hebben zij het recht de bevoegde instantie te verzoeken maatregelen te nemen krachtens deze richtlijn.

2. De bevoegde instantie heeft het recht te verlangen dat het verzoek om maatregelen vergezeld gaat van alle relevante informatie en gegevens ter ondersteuning van de opmerkingen die met betrekking tot de milieuschade in kwestie worden voorgelegd.

3. Wanneer het verzoek om maatregelen en de vergezellende opmerkingen voldoende aannemelijk maken dat er milieuschade is, neemt de bevoegde instantie deze opmerkingen en dit verzoek om maatregelen in overweging.

4. De bevoegde instantie biedt de betrokken exploitant de gelegenheid, zijn standpunt met betrekking tot het verzoek om maatregelen en de vergezellende opmerkingen kenbaar te maken.

5. De bevoegde instantie stelt zo spoedig mogelijk, en in elk geval binnen een termijn die redelijk is in het licht van de aard, omvang en ernst van de milieuschade in kwestie, de betrokken persoon of gekwalificeerde partij in kennis van haar besluit inzake het al dan niet nemen van maatregelen, en motiveert dit besluit.

6. Wanneer de bevoegde instantie ondanks al haar inspanningen er niet in slaagt binnen de in lid 5 bedoelde termijn tot een besluit te komen over het al dan niet nemen van maatregelen, dient de bevoegde instantie vóór het verstrijken van een termijn van vier maanden vanaf de indiening van het verzoek om maatregelen de betrokken persoon of gekwalificeerde

partij in kennis te stellen van de stappen en maatregelen die zij heeft genomen en zal nemen om de toepassing van deze richtlijn binnen een tijdsbestek dat met een correcte totstandbrenging van de doelstelling van de richtlijn verenigbaar is, te garanderen.

Artikel 15

Beroepsprocedures

1. Elke persoon of gekwalificeerde partij die een verzoek om maatregelen uit hoofde van deze richtlijn heeft ingediend, heeft toegang tot een procedure voor een rechtbank of een andere onafhankelijke en neutrale overheidsinstantie die bevoegd is de besluiten en handelingen of het verzuim om te handelen van de bevoegde instantie aan de procedurele en materieelrechtelijke voorschriften te beoordelen.

2. Deze richtlijn laat alle nationale wettelijke bepalingen volgens welke de administratieve beroepsprocedures worden uitgeput alvorens een gerechtelijke procedure wordt ingeleid, onverlet.

Artikel 16

Financiële zekerheid

De lidstaten bevorderen de gebruikmaking door de exploitanten van passende verzekeringen of andere vormen van financiële zekerheid. De lidstaten bevorderen ook de ontwikkeling van passende verzekerings- of andere financiële garantieinstrumenten en -markten door de geëigende deelnemers aan het economisch en financieel verkeer, met inbegrip van de sector van de financiële diensten.

Artikel 17

Samenwerking tussen de lidstaten

Wanneer milieuschade gevolgen heeft of dreigt te hebben voor meerdere lidstaten, werken die lidstaten samen teneinde ervoor te zorgen dat correcte en doeltreffende preventie- of, in voorkomend geval, herstelmaatregelen met betrekking tot alle milieuschade worden genomen.

Artikel 18

Verhouding tot het nationaal recht

1. Deze richtlijn belet niet dat de lidstaten strengere bepalingen handhaven of invoeren inzake preventie en herstel van milieuschade, met inbegrip van de aanwijzing van bijkomende activiteiten waarop de voorschriften inzake preventie en herstel van deze richtlijn van toepassing zijn, de aanwijzing van additionele verantwoordelijke partijen en de manier waarop de financiële verantwoordelijkheid aan de verantwoordelijke partijen wordt toegewezen of over die partijen wordt verdeeld.

2. Deze richtlijn belet niet dat de lidstaten passende bepalingen vaststellen met inbegrip van een verbod op meervoudige schadevergoeding, met betrekking tot situaties waarin de kans bestaat dat de schade twee keer wordt verhaald omdat tegelijk actie wordt ondernomen door een bevoegde instantie uit hoofde van deze richtlijn en door een persoon van wie de eigendommen schade hebben opgelopen.

*Artikel 19***Temporele afbakening van de werkingsfeer**

1. Deze richtlijn is niet van toepassing op schade veroorzaakt door activiteiten die hebben plaatsgegrepen vóór de in artikel 21, lid 1, genoemde datum. In het bijzonder is deze richtlijn niet van toepassing op schade veroorzaakt door afval waarvan de verwijdering op geoorloofde wijze heeft plaatsgevonden in erkende verwijderingsinstallaties vóór de in artikel 21, lid 1, genoemde datum en voor stoffen die in het milieu werden geloosd vóór de in artikel 21, lid 1, genoemde datum.

2. Wanneer de bevoegde instantie met een voldoende graad van waarschijnlijkheid aannemelijk kan maken dat de milieuschade werd veroorzaakt door een activiteit die heeft plaatsgegrepen na de in artikel 21, lid 1, genoemde datum, is deze richtlijn van toepassing tenzij de exploitant kan bewijzen dat de activiteit die de schade in kwestie heeft veroorzaakt, vóór die datum heeft plaatsgevonden.

3. Lid 2 is niet van toepassing op exploitanten die binnen een termijn van een jaar na de in artikel 21, lid 1, genoemde datum aan de bevoegde instantie een verklaring hebben overgelegd waarin alle milieuschade wordt geïdentificeerd die veroorzaakt kan zijn door hun activiteiten vóór de in artikel 21, lid 1, genoemde datum.

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om te garanderen dat de milieueffectverklaring welke door de exploitanten wordt ingediend, op het stuk van kwaliteit en waarheidsgetrouwheid betrouwbaar is.

*Artikel 20***Verslagen**

De lidstaten brengen uiterlijk op [vijf jaar na datum vermeld in artikel 22] verslag uit bij de Commissie over de bij de toepassing van deze richtlijn opgedane ervaring. De nationale versla-

gen dienen de in bijlage III genoemde informatie en gegevens te bevatten.

Op basis hiervan dient de Commissie een verslag in bij het Europees Parlement en de Raad, eventueel vergezeld van een voorstel indien zij dit passend acht.

*Artikel 21***Tenuitvoerlegging**

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op 30 juni 2005 aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Wanneer de lidstaten deze bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar deze richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

2. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de belangrijkste bepalingen van intern recht mede die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen, alsook een tabel die de correspondentie aangeeft tussen deze richtlijn en de vastgestelde nationale bepalingen.

*Artikel 22***Inwerkingtreding**

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

*Artikel 23***Adressaten**

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

BIJLAGE I

IN ARTIKEL 3, LID 1, BEDOELDE ACTIVITEITEN

- De exploitatie van installaties die overeenkomstig Richtlijn 96/61/EG van de Raad van 24 september 1996 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging ⁽¹⁾ aan een vergunningsplicht zijn onderworpen.
- De exploitatie van installaties die overeenkomstig Richtlijn 84/360/EEG van de Raad van 28 juni 1984 betreffende de bestrijding van door industriële inrichtingen veroorzaakte luchtverontreiniging ⁽²⁾ aan een vergunningsplicht zijn onderworpen, meer bepaald met betrekking tot de uitstoot in de lucht van onder bovengenoemde richtlijn vallende verontreinigende stoffen.
- De exploitatie van installaties die overeenkomstig Richtlijn 76/464/EEG van de Raad van 4 mei 1976 betreffende de verontreiniging veroorzaakt door bepaalde gevaarlijke stoffen die in het aquatisch milieu van de Gemeenschap worden geloosd ⁽³⁾ aan een vergunningsplicht zijn onderworpen, meer bepaald met betrekking tot de lozing van onder bovengenoemde richtlijn vallende gevaarlijke stoffen.
- De exploitatie van installaties die overeenkomstig Richtlijn 80/68/EEG van de Raad van 17 december 1979 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging veroorzaakt door de lozing van bepaalde gevaarlijke stoffen ⁽⁴⁾ aan een vergunningsplicht zijn onderworpen, meer bepaald met betrekking tot de lozing van onder bovengenoemde richtlijn vallende gevaarlijke stoffen.
- De exploitatie van installaties die overeenkomstig Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid ⁽⁵⁾ aan een vergunnings-, toestemmings- of registratieplicht zijn onderworpen, meer bepaald met betrekking tot de lozing van onder bovengenoemde richtlijn vallende gevaarlijke stoffen.

Opmerking: In uitvoering van artikel 22 of Richtlijn 2000/60/EG worden de Richtlijnen 76/464/EEG en 80/68/EEG per 22 december 2013 ingetrokken; met ingang van 23 december 2013 worden de relevante bepalingen van Richtlijn 2000/60/EG volledig van toepassing. Bijgevolg wordt voor de toepassing van deze richtlijn slechts rekening gehouden met Richtlijn 2000/60/EG met ingang van die laatste datum.

- Alle wateronttrekking en -opstuwing die overeenkomstig Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad aan een voorafgaande toestemming onderworpen zijn.
- Alle afvalbeheeractiviteiten, zoals de inzameling, het vervoer, de nuttige toepassing en de verwijdering van afvalstoffen, inclusief het toezicht op dergelijke activiteiten en de nazorg op de stortplaatsen, die overeenkomstig Richtlijn 75/442/EEG van de Raad van 15 juli 1975 betreffende afvalstoffen ⁽⁶⁾ en Richtlijn 91/689/EEG van de Raad van 12 december 1991 betreffende gevaarlijke afvalstoffen ⁽⁷⁾ onderworpen zijn aan een vergunnings- of registratieplicht.

Deze activiteiten omvatten onder meer de exploitatie van stortplaatsen overeenkomstig Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen ⁽⁸⁾ en de exploitatie van verbrandingsinstallaties overeenkomstig Richtlijn 2000/76/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 december 2000 betreffende de verbranding van afval ⁽⁹⁾.

- De fabricage, het gebruik, de opslag, het vervoer op het terrein van dezelfde onderneming of de uitstoot in het milieu van gevaarlijke stoffen als gedefinieerd in en vallende onder het toepassingsgebied van Richtlijn 67/548/EEG van de Raad van 27 juni 1967 betreffende de aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke stoffen ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ PB L 257 van 10.10.1996, blz. 26.

⁽²⁾ PB L 188 van 16.7.1984, blz. 20.

⁽³⁾ PB L 129 van 18.5.1976, blz. 23.

⁽⁴⁾ PB L 20 van 26.1.1980, blz. 43.

⁽⁵⁾ PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1.

⁽⁶⁾ PB L 194 van 25.7.1975, blz. 39. Richtlijn als laatstelijk gewijzigd bij Beschikking 96/350/EG van de Commissie van 24 mei 1996 houdende aanpassing van de bijlagen II A en II B (PB L 135 van 6.6.1996, blz. 32).

⁽⁷⁾ PB L 377 van 31.12.1991, blz. 20. Richtlijn als gewijzigd bij Richtlijn 94/31/EG van 27 juni 1994 (PB L 168 van 2.7.1994, blz. 28).

⁽⁸⁾ PB L 182 van 16.7.1999, blz. 1.

⁽⁹⁾ PB L 332 van 28.12.2000, blz. 91.

⁽¹⁰⁾ PB L 196 van 16.8.1967, blz. 1. Richtlijn als laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2001/59/EG van de Commissie van 6 augustus 2001 tot achtentwintigste aanpassing aan de vooruitgang van de techniek van Richtlijn 67/548/EEG van de Raad betreffende de aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke stoffen (PB L 225 van 21.8.2001, blz. 1).

- De fabricage, het gebruik, de opslag, het vervoer op het terrein van dezelfde onderneming of de uitstoot in het milieu van gevaarlijke preparaten als gedefinieerd in en vallende onder het toepassingsgebied van Richtlijn 1999/45/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 mei 1999 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten ⁽¹⁾.
- De fabricage, het gebruik, de opslag, het vervoer of de uitstoot in het milieu van gewasbeschermingsmiddelen of in gewasbeschermingsmiddelen gebruikte werkzame stoffen, als gedefinieerd in en vallende onder het toepassingsgebied van Richtlijn 91/414/EEG van de Raad van 15 juli 1991 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen ⁽²⁾.
- De fabricage, het gebruik, de opslag, het vervoer of de uitstoot in het milieu van biociden of in biociden gebruikte werkzame stoffen, als gedefinieerd in en vallende onder het toepassingsgebied van Richtlijn 98/8/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 betreffende het op de markt brengen van biociden ⁽³⁾.
- Het vervoer over de weg, per spoor, over de binnenwateren, over zee of in de lucht van gevaarlijke of verontreinigende goederen als gedefinieerd, hetzij in bijlage A bij Richtlijn 94/55/EG van de Raad van 21 november 1994 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten inzake het vervoer van gevaarlijke goederen over de weg ⁽⁴⁾, hetzij in de bijlage bij Richtlijn 96/49/EG van de Raad van 23 juli 1996 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten inzake het vervoer van gevaarlijke goederen per spoor ⁽⁵⁾, hetzij in Richtlijn 93/75/EEG van de Raad van 13 september 1993 betreffende de minimumeisen voor schepen die gevaarlijke of verontreinigende goederen vervoeren en die naar of uit de zeehavens van de Gemeenschap varen ⁽⁶⁾.
- Elk ingeperkt gebruik, met inbegrip van vervoer, van genetisch gemodificeerde micro-organismen, als gedefinieerd in en vallende onder het toepassingsgebied van Richtlijn 90/219/EEG van de Raad van 23 april 1990 inzake het ingeperkte gebruik van genetisch gemodificeerde micro-organismen ⁽⁷⁾.
- Elke doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu of verder gebruik of vervoer van genetisch gemodificeerde organismen, als gedefinieerd in en vallende onder het toepassingsgebied van Richtlijn 2001/18/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 maart 2001 inzake de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu en tot intrekking van Richtlijn 90/220/EEG van de Raad ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ PB L 200 van 30.7.1999, blz. 1. Richtlijn 2001/60/EG van de Commissie van 7 augustus 2001 tot aanpassing aan de vooruitgang van de techniek van Richtlijn 1999/45/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten (PB L 226 van 22.8.2001, blz. 5).

⁽²⁾ PB L 230 van 19.8.1991, blz. 1. Richtlijn als laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2001/103/EG van de Commissie van 28 november 2001 (PB L 313 van 30.11.2001, blz. 37).

⁽³⁾ PB L 123 van 24.4.1998, blz. 1. Richtlijn als laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2001/87/EG van de Commissie van 12 oktober 2001 (PB L 276 van 19.10.2001, blz. 17).

⁽⁴⁾ PB L 319 van 12.12.1994, blz. 7. Richtlijn als laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2001/7/EG van de Commissie van 29 januari 2001 (PB L 30 van 1.2.2001, blz. 43).

⁽⁵⁾ PB L 235 van 17.9.1996, blz. 25. Richtlijn als laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2001/6/EG van de Commissie van 29 januari 2001 (PB L 30 van 1.2.2001, blz. 42).

⁽⁶⁾ PB L 247 van 5.10.1993, blz. 19. Richtlijn als laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 98/74/EG van de Commissie van 1 oktober 1998 (PB L 276 van 13.10.1998, blz. 7).

⁽⁷⁾ PB L 117 van 8.5.1990, blz. 1. Richtlijn als gewijzigd bij Richtlijn 98/81/EG van de Raad van 26 oktober 1998 (PB L 330 van 5.12.1998, blz. 13).

⁽⁸⁾ PB L 106 van 17.4.2001, blz. 1.

BIJLAGE II

HERSTEL VAN MILIEUSCHADE

1. **Inleiding**

In deze bijlage worden de regels uiteengezet die de bevoegde instanties moeten volgen om het herstel van milieuschade te waarborgen.

2. **Hersteldoelstellingen**

- 2.1. Herstel van milieuschade, in de zin van schade aan de biodiversiteit en verontreiniging van wateren, wordt bereikt door de beschadigde habitats en soorten terug in hun referentietoestand te brengen. Mits inachtneming van punt 3.2.3. wordt deze doelstelling in beginsel bereikt door de beschadigde habitats, soorten en daarmee verbonden ecosysteemdiensten of relevante wateren terug in hun referentietoestand te brengen en door te compenseren voor de tussentijdse verliezen. Het herstel gebeurt via rehabilitatie, vervanging of het tot stand brengen van een gelijkwaardig substituuut voor aangetaste natuurlijke rijkdommen en/of ecosysteemdiensten op de oorspronkelijk beschadigde locatie of op een andere locatie.
- 2.2. Herstel van milieuschade, in de zin van waterverontreiniging en van schade aan de biodiversiteit, houdt ook in dat ernstige schade aan of ernstige potentiële risico's voor de volksgezondheid worden weggenomen wanneer dergelijke schade of dergelijk risico aanwezig is.
- 2.3. Wanneer verontreinigde bodems of ondergrond de volksgezondheid ernstig schaadt of het risico op dergelijke schade doet ontstaan, moeten de nodige maatregelen worden getroffen om ervoor te zorgen dat de relevante verontreinigende stoffen worden gecontroleerd, ingeperkt, verminderd of verwijderd, zodat de verontreinigde bodems geen ernstige schade of gevaar van ernstige schade voor de volksgezondheid meebrengen die onverenigbaar zijn met het huidige of aannemelijk toekomstige gebruik van het desbetreffende terrein. Welk toekomstig gebruik als aannemelijk wordt beschouwd, wordt vastgesteld op basis van de regelgeving voor de bodembestemming die van kracht was op het tijdstip van de schade.
- 2.4. Het bereiken van de doelstelling van deze richtlijn houdt ook in dat er herstel moet plaatsvinden om te compenseren voor tussentijdse verliezen die zijn geleden tussen de schadedatum en de datum van herstel van de referentietoestand.

3. **Herstel**3.1. *Selectie van de redelijke herstelopties*

Vaststelling van de maatregelen voor herstel in situ

- 3.1.1. Een eerste hersteloptie voor de bevoegde instantie is de optie van natuurlijke regeneratie, dat wil zeggen herstel waarbij geen menselijke interventie plaatsvindt om de beschadigde natuurlijke rijkdommen en/of diensten terug in of in de richting van hun referentietoestand te brengen.
- 3.1.2. Als andere mogelijke hersteloptie kan de bevoegde instantie acties overwegen om de natuurlijke rijkdommen en diensten op directe en versnelde wijze terug in hun referentietoestand te brengen.

Vaststelling van de compensatoire herstelmaatregelen

- 3.1.3. Voor elke optie buigt de bevoegde instantie zich over de mogelijke compenserende herstelmaatregelen om het tussentijds verlies van de natuurlijke rijkdommen en diensten in afwachting van het herstel te compenseren.
- 3.1.4. De bevoegde instantie zorgt ervoor dat bij de vaststelling van de compensatoire herstelmaatregelen rekening wordt gehouden met de tijdsdimensie door verdiscontering van de waarde die aan de natuurlijke rijkdommen en/of diensten moet worden toegekend.
- 3.1.5. In de mate van het haalbare moet de bevoegde instantie bij de vaststelling van de compenserende herstelmaatregelen in de eerste plaats kiezen voor acties die natuurlijke rijkdommen en/of diensten opleveren van hetzelfde type, dezelfde kwaliteit en vergelijkbare waarde als die welke beschadigd zijn geworden.
- 3.1.6. Bij de bepaling van de omvang van de herstelmaatregelen met het oog op de totstandbrenging van natuurlijke rijkdommen en/of diensten van hetzelfde type, dezelfde kwaliteit en vergelijkbare waarde als die welke verloren zijn gegaan, kiest de bevoegde instantie bij voorkeur voor evaluatietechnieken waarbij de waarde van een rijkdom of dienst tegen een vergelijkbare rijkdom of dienst wordt afgewogen. In een dergelijke aanpak bepaalt de bevoegde instantie de omvang van de herstelmaatregelen die natuurlijke rijkdommen en/of diensten opleveren van eenzelfde kwaliteit als die welke verloren zijn gegaan.

- 3.1.7. Wanneer deze eerste keuze van waardebepaling op basis van equivalente natuurlijke rijkdommen of diensten niet mogelijk blijkt, kunnen geldelijke waardebepalingstechnieken ten aanzien van de beschadigde locatie worden gebruikt om de compenserende herstelmaatregelen te kiezen.
- 3.1.8. Als, naar het oordeel van de bevoegde instantie, een waardebepaling van de verloren gegane rijkdommen en/of diensten mogelijk is, maar een waardebepaling van de vervangende natuurlijke rijkdommen en/of diensten niet haalbaar is binnen een redelijke termijn of tegen redelijke kosten, kan de bevoegde instantie de geldelijke waarde van de verloren gegane natuurlijke rijkdommen en/of diensten schatten en de omvang van de herstelmaatregel kiezen ten belope van een bedrag dat gelijkwaardig is met de verloren gegane waarde.
- 3.2. *Keuze van de herstelopties*
- 3.2.1. Nadat de bevoegde instantie een redelijk aantal herstelopties heeft vastgelegd, weegt zij deze opties onderling af op basis van ten minste:
1. het effect van elke optie op de volksgezondheid en -veiligheid;
  2. de kosten om de desbetreffende optie uit te voeren;
  3. de kans op succes van elke optie;
  4. de mate waarin elke optie toekomstige schade zal voorkomen en waarin bij de tenuitvoerlegging van de optie onbedoelde schade kan worden vermeden;
  5. de mate waarin elke optie ten goede komt aan elk onderdeel van de relevante natuurlijke rijkdommen en/of diensten.
- 3.2.2. Wanneer kan worden verwacht dat meerdere opties dezelfde waarde opleveren, wordt de goedkoopste gekozen.
- 3.2.3. Bij de evaluatie van de verschillende herstelopties heeft de bevoegde instantie het recht om maatregelen voor herstel in situ te kiezen die de beschadigde biodiversiteit, wateren of bodems niet terug in hun referentietoestand te brengen. De bevoegde instantie heeft uitsluitend het recht een dergelijke beslissing te nemen, wanneer zij de diensten, rijkdommen of waarde waaraan ten gevolge van deze beslissing wordt verzaakt, compenseert door de compensatoire maatregelen te versterken en zo een soortgelijk niveau van diensten, rijkdommen of waarde te scheppen als dat waaraan is verzaakt. Deze aanvullende compensatoire maatregelen worden vastgesteld overeenkomstig de regels van paragraaf 3.1. en onderhavige paragraaf van deze bijlage.
- 3.2.4. De bevoegde instantie moet de exploitant uitnodigen om samen te werken bij de tenuitvoerlegging van de in deze bijlage omschreven procedures zodat bedoelde procedures naar behoren en daadwerkelijk ten uitvoer worden gelegd. De deelname van de exploitant kan gebeuren in de vorm van, onder meer, het leveren van de nodige informatie en gegevens.
- 3.2.5. De bevoegde instantie nodigt de personen op wiens terrein herstelmaatregelen worden getroffen uit om hun opmerkingen te maken en zij houdt rekening met die opmerkingen.
- 3.2.6. Op basis van bovenbedoelde evaluatie beslist de bevoegde instantie welke herstelmaatregelen ten uitvoer worden gelegd.
-

BIJLAGE III

IN ARTIKEL 20, EERSTE ALINEA, BEDOELDE INFORMATIE EN GEGEVENS

De in artikel 20, lid 1, bedoelde nationale verslagen dienen een lijst te bevatten van de gevallen van milieuschade en de krachtens deze richtlijn toegerekende gevallen van aansprakelijkheid, met daarbij de volgende informatie en gegevens voor elk geval:

1. Datum waarop het geval van milieuschade zich heeft voorgedaan en datum waarop de procedures overeenkomstig deze richtlijn zijn ingeleid.
2. Industrie-classificatiecode van de aansprakelijke rechtspersoon/rechtspersonen.
3. Type milieuschade.
4. Kosten voor de herstel- en preventiemaatregelen als gedefinieerd in deze richtlijn:
  - direct betaald door de aansprakelijke partijen;
  - achteraf verhaald op de aansprakelijke partijen;
  - niet verhaald op de aansprakelijke partijen (redenen daarvoor nader toe te lichten).
5. Bedrag van de extra administratieve kosten die jaarlijks door de overheidsadministratie moeten worden gedragen voor het opzetten en doen functioneren van de administratieve structuren voor de toepassing en handhaving van deze richtlijn.
6. Zijn er procedures van beroep in rechte ingeleid door, hetzij aansprakelijke partijen, hetzij gekwalificeerde partijen? (Specificeer de identiteit van de eisers en het resultaat van deze procedures).
7. Resultaat van het herstelproces.
8. Datum van stopzetting van de procedure.

In hun verslagen kunnen de lidstaten alle overige informatie en gegevens opnemen op gebieden als de wenselijkheid van invoering van beperkte aansprakelijkheid in bepaalde gevallen, die zij nuttig achten voor een goede evaluatie van de toepassing van deze richtlijn. Binnen drie jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn wordt nagegaan of eventueel een bovengrens voor de financiering moet worden ingevoerd.
